

УДК: 342.9:614.88(477)

DOI 10.37749/2308-9639-2026-4(280)-7

П. І. ЖУКОВ,

кандидат юридичних наук,
ФОП «Жуков П.І.», м. Київ, Україна
ORCID: orcid.org/0009-0003-0239-4285

П. Д. САВЧЕНКО,

аспірант НДІ ППіП ім. академіка Ф. Г. Бурчака
НАПрН України, м. Київ, Україна
ORCID: orcid.org/0009-0002-7838-2902

МІСЦЕ ЕКСТРЕНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

У статті здійснено комплексний організаційно-правовий аналіз місця екстреної медичної допомоги у системі охорони здоров'я України. Обґрунтовано, що екстрена медична допомога має подвійне правове значення: з одного боку, вона є самостійним видом медичної допомоги, передбаченим законодавством України про охорону здоров'я, а з іншого – виступає функціонально особливою підсистемою, яка забезпечує невідкладне реагування на загрозу життю і здоров'ю людини.

Наголошено, що правове регулювання цієї сфери ґрунтується насамперед на Законі України «Про екстрену медичну допомогу», Основах законодавства України про охорону здоров'я, а також на підзаконних нормативно-правових актах Міністерства охорони здоров'я України, які визначають порядок надання екстреної медичної допомоги, особливості підготовки персоналу та механізми інформаційної взаємодії.

Встановлено, що особливе місце екстреної медичної допомоги у системі охорони здоров'я зумовлене її безвідкладним, загальнодоступним, безоплатним та екстериторіальним характером, а також тісним поєднанням медичної, диспетчерської, транспортної, цифрової та міжвідомчої складових. Особливу увагу приділено тому, що екстрена медична допомога забезпечує безперервний зв'язок між догоспітальним і госпітальним етапами надання медичної допомоги, що зумовлює її системоутворююче значення. Доведено, що ефективність функціонування цієї сфери значною мірою залежить від нормативної узгодженості дій медичних працівників, диспетчерських служб, закладів охорони здоров'я та інших суб'єктів екстреного реагування. На підставі аналізу наукових праць, офіційних статистичних та аналітичних матеріалів доведено, що екстрена медична допомога є одним із найбільш навантажених і водночас найбільш значущих сегментів системи охорони здоров'я України.

Особливу увагу приділено значенню екстреної медичної допомоги в умовах воєнного стану, коли її належне функціонування виступає важливою гарантією реалізації права людини на охорону здоров'я та одним із ключових чинників стійкості всієї системи охорони здоров'я.

Зроблено висновок про необхідність подальшого вдосконалення нормативної узгодженості законодавства у цій сфері, насамперед у частині цифрової координації, кадрового забезпечення,

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

маршрутизації пацієнтів і безперервності функціонування системи екстреної медичної допомоги в особливий період.

Ключові слова: екстрена медична допомога, система охорони здоров'я, правове регулювання, медична допомога, воєнний стан, доступність медичної допомоги, організаційно-правове забезпечення, право на охорону здоров'я.

Постановка проблеми. Конституція України гарантує кожному право на охорону здоров'я та медичну допомогу й покладає на державу обов'язок створювати умови для ефективного і доступного медичного обслуговування [1]. У системі галузевого законодавства екстрена медична допомога визначена як окремий вид медичної допомоги, спрямований на врятування та збереження життя людини у невідкладному стані (ч. 2 ст. 8, ч. 6 ст. 33, ст. 35 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19.11.1992 № 2801-XII) [2], а правові, організаційні та інші засади її надання встановлюються спеціальним Законом України «Про екстрену медичну допомогу» від 05.07.2012 № 5081-VI [3]. Водночас законодавець розглядає систему екстреної медичної допомоги як сукупність закладів охорони здоров'я та їх структурних одиниць, що забезпечують організацію і надання такої допомоги, зокрема і під час виникнення надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків (ст. 35 Закону) [3]. Це свідчить, що екстрена медична допомога посідає особливе місце у системі охорони здоров'я України, поєднуючи лікувальну, організаційну та публічно-управлінську складові.

Актуальність дослідження посилюється тим, що нормативне регулювання у цій сфері не обмежується лише положеннями профільного Закону України «Про екстрену медичну допомогу». На рівні підзаконних актів Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ України) деталізовано питання надання екстреної медичної допомоги, організації роботи відповідних підрозділів, алгоритмів дій працівників системи, а також підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації її персоналу [4; 5]. За таких умов наукового осмислення потребує не лише порядок функціонування окремих елементів системи екстреної медичної допомоги, а насамперед визначення її місця у

загальній системі охорони здоров'я України, співвідношення з іншими видами медичної допомоги та особливостей її організаційно-правового забезпечення.

Стан дослідження проблеми. Питання екстреної медичної допомоги вже були предметом наукової уваги, однак переважно в межах медико-організаційного, а не власне юридичного аналізу. Так, у працях вітчизняних дослідників розкрито основні показники діяльності системи екстреної медичної допомоги, проаналізовано організаційно-штатну структуру центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, а також окреслено чинники, що впливають на результати їх діяльності [6]. Окремий напрям становлять дослідження, присвячені плануванню, управлінню та організації надання екстреної медичної допомоги в осередках надзвичайних ситуацій, де увагу зосереджено на ресурсному забезпеченні, медичному сортуванні, евакуації постраждалих та функціонуванні організаційно-правового механізму діяльності служби медицини катастроф [7]. У наукових оглядах також висвітлено проблематику реформування підсистеми екстреної медичної допомоги, інтеграції міжнародних принципів її надання та міжвідомчої цивільно-військової уніфікації відповідних підходів [8].

Поряд із цим для юридичного осмислення теми важливе значення мають праці, присвячені правовим гарантіям доступності медичної допомоги в умовах воєнного стану. Зокрема, у статті О. В. Батрин, В. І. Теремецького та О. А. Івахненка досліджено ефективність нормативно-правових актів у сфері охорони здоров'я, спрямованих на покращення доступу до медичної та реабілітаційної допомоги в період воєнного стану, а також обґрунтовано пропозиції щодо вдосконалення відповідного законодавства [9]. Цінність цього дослідження для обраної теми полягає в тому, що автори розглядають трансформацію правових

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

гарантій доступу до медичної допомоги в умовах війни як складову загального механізму забезпечення права на охорону здоров'я та вказують, серед іншого, на зміни у порядку надання екстреної медичної допомоги [9]. Однак питання місця екстреної медичної допомоги у системі охорони здоров'я України як самостійного організаційно-правового елементу не є предметом дослідження цієї публікації.

Водночас новітні дослідження з нормативної інтеграції у сфері охорони здоров'я свідчать, що хоча в Україні на нормативному рівні вже закладено засади скоординованої медичної допомоги за окремими її видами, але завершеного цілісного підходу до визначення взаємозв'язку екстреної медичної допомоги з іншими сегментами системи охорони здоров'я ще не сформовано [10]. Офіційні аналітичні матеріали ВООЗ додатково підтверджують, що повномасштабна війна істотно ускладнила функціонування системи охорони здоров'я України та актуалізувала питання її стійкості [11]. Отже, у вітчизняній науці недостатньо розкрито саме місце екстреної медичної допомоги у системі охорони здоров'я України як цілісної організаційно-правової конструкції та її співвідношення з іншими видами медичної допомоги.

Мета статті полягає у визначенні місця екстреної медичної допомоги у системі охорони здоров'я України крізь призму її правової природи, функціонального призначення та організаційно-правового забезпечення. Досягнення цієї мети передбачає: з'ясування нормативних засад екстреної медичної допомоги як окремого виду медичної допомоги у структурі національної системи охорони здоров'я; визначення її співвідношення з іншими видами медичної допомоги, передбаченими законодавством; а також виявлення особливостей правових гарантій її доступності та належного функціонування в сучасних умовах, зокрема в період дії воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. У чинному законодавстві України екстрена медична допомога посідає одночасно галузеве і функціональне місце. З одного боку, Основи законодавства України про охорону здоров'я відносять її до самостійних видів медичної допомоги поряд

із первинною, спеціалізованою та паліативною [2]. З іншого боку, спеціальний Закон України «Про екстрену медичну допомогу» визначає її не просто як окрему послугу, а як сукупність невідкладних організаційних, діагностичних і лікувальних заходів, що здійснюються працівниками системи екстреної медичної допомоги для врятування і збереження життя людини у невідкладному стані та мінімізації наслідків такого стану для її здоров'я [3]. Саме тому екстрена медична допомога є не периферійним, а системоутворюючим елементом охорони здоров'я: вона забезпечує первинне медичне реагування на найбільш небезпечні для життя і здоров'я ситуації та з'єднує догоспітальний і госпітальний етапи лікування в єдиний безперервний процес.

Особливість місця екстреної медичної допомоги у системі охорони здоров'я України виявляється і через її інституційну побудову. Законодавець виокремлює не лише саму екстрену медичну допомогу, а й систему екстреної медичної допомоги як сукупність закладів охорони здоров'я та їх структурних одиниць, які забезпечують її організацію і надання, у тому числі під час виникнення надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків [3]. До цієї системи входять, зокрема, бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги, станції екстреної (швидкої) медичної допомоги, центри екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, а також відділення екстреної (невідкладної) медичної допомоги багатопрофільних лікарень [3]. Отже, на відміну від інших видів медичної допомоги, екстрена медична допомога має чітко виражений мережевий та координаційний характер: вона реалізується не одним суб'єктом, а через взаємодію диспетчерської служби, бригади, транспортної ланки, лікарні та, за потреби, інших служб екстреного реагування. У цьому й полягає її організаційно-правова специфіка.

Співвідношення екстреної медичної допомоги з іншими видами медичної допомоги також свідчить про її особливе місце. Якщо первинна медична допомога орієнтована передусім на спостереження за станом здоров'я особи, профілактику, діагностику та лікування

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

найпоширеніших захворювань, а спеціалізована допомога надається у складніших клінічних випадках, то екстрена медична допомога має позачерговий, безвідкладний і універсальний характер. Її надання не може ставитися в залежність від попереднього направлення, укладення декларації чи територіальної належності пацієнта. У матеріалах Національної служби здоров'я України прямо наголошено, що екстрена медична допомога входить до Програми медичних гарантій, є безоплатною, надається пацієнтам у невідкладному стані без направлення і незалежно від наявності декларації з лікарем; крім того, вона надається за принципом екстериторіальності [10]. З цього випливає, що екстрена медична допомога є тією ланкою системи охорони здоров'я, яка забезпечує реальну, а не лише формально проголошену доступність медичної допомоги в критичний момент, коли зволікання несумісне з охороною життя та здоров'я людини.

Нормативне закріплення місця екстреної медичної допомоги не вичерпується законами. На підзаконному рівні МОЗ України деталізує порядок її надання, організацію роботи відповідних підрозділів та професійну підготовку персоналу. Наказ МОЗ № 2179 від 24.09.2020 затвердив комплекс нормативно-правових актів із питань надання екстреної медичної допомоги, а наказ МОЗ № 262 від 16.02.2024 – порядок здійснення підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників системи екстреної медичної допомоги [4; 5]. Це має принципове значення, оскільки дає підстави розглядати екстрену медичну допомогу як особливу сферу публічного управління, у якій якість правового регулювання безпосередньо впливає на швидкість реагування, професійність рішень і, зрештою, на збереження життя людини. У цьому аспекті слушною є позиція М. Д. Дячука про необхідність нормативної інтеграції у сфері охорони здоров'я та подолання фрагментації її регулювання [10]. Для системи екстреної медичної допомоги така інтеграція має ще більшу вагу, оскільки її функціонування залежить від узгодженості норм, що регулюють виклик, прибуття, маршрутизацію, госпіталізацію, обмін даними та кадрове забезпечення.

Окремої уваги заслуговує цифровий та міжвідомчий вимір місця екстреної медичної допомоги. Спільним наказом МВС України та МОЗ України від 09.02.2024 № 78/225 затверджено порядок електронної інформаційної взаємодії інформаційно-комунікаційної системи 112 та інформаційно-комунікаційних систем оперативно-диспетчерських служб центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф [12]. За інформацією МОЗ України, до інформаційно-аналітичної системи «Централь 103» підключені всі медичні інформаційні системи оперативно-диспетчерських служб центрів екстреної медичної допомоги, а сама система призначена для організації та контролю якості й швидкості надання екстреної медичної допомоги, а також для своєчасного залучення необхідних екстрених служб [13]. Це означає, що місце екстреної медичної допомоги в сучасній системі охорони здоров'я визначається вже не лише через традиційну модель «виклик – виїзд – госпіталізація», а й через інтеграцію з системою екстрених комунікацій, цифровими платформами та механізмами координації між різними суб'єктами публічної влади.

Доктринальні джерела підтверджують, що такий підхід є виправданим. У статті Є. Д. Мороз, М. Д. Близнюк, В. Д. Волошина та співавторів, побудованій на звітах центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, наголошено, що система екстреної медичної допомоги загалом справляється з виконанням своїх завдань, хоча зберігається низка проблемних питань, які негативно впливають на її діяльність [6]. В аналітичному огляді Г. Г. Рошчина, С. В. Синельника, В. Ю. Кузьміна та інших авторів підкреслено значення міжвідомчого адміністративно-правового регулювання, цивільно-військової уніфікації та інтеграції міжнародних принципів у реформування підсистеми екстреної медичної допомоги [8]. Отже, в науковому вимірі екстрена медична допомога розглядається не тільки як клінічна чи організаційна практика, а як самостійний об'єкт публічно-правового впливу, для якого необхідні спеціальні правила координації, підготовки кадрів і функціонування в особливий період держави.

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

Поставлена у статті задача щодо з'ясування правових гарантій доступності та належного функціонування екстреної медичної допомоги особливо актуалізується в умовах воєнного стану. У статті О. В. Батрин, В. І. Теремецького та О. А. Івахненка показано, що в період воєнного стану нормативно-правове регулювання сфери охорони здоров'я зазнало суттєвих змін, спрямованих на покращення доступу до медичної та реабілітаційної допомоги; серед цих змін автори прямо називають і зміни в порядку надання екстреної медичної допомоги [9]. В умовах війни це має не лише галузеве, а й конституційно-правове значення, адже екстрена медична допомога стає одним із головних механізмів реалізації права людини на медичну допомогу у ситуаціях, коли ризик для життя є найбільш безпосереднім. Саме тому її місце в системі охорони здоров'я слід визначати не вузько, як один із сервісів, а широко – як інструмент забезпечення життєстійкості всієї системи охорони здоров'я.

Емпіричні дані також свідчать про високу фактичну вагу цього виду допомоги. За офіційними даними НСЗУ, фактична загальна кількість звернень до екстреної медичної допомоги у 2024 році становила 7 318 117, а частка виїздів бригад у загальній кількості звернень склала 66,1 % [14]. МОЗ України у 2025 році повідомляло, що в Україні працює 2 385 бригад екстреної медичної допомоги, у яких задіяно 32 981 працівника, а від початку 2022 року система екстреної медичної допомоги та медицини катастроф прийняла майже 20 млн викликів [15]. Ці цифри переконливо показують, що екстрена медична допомога є одним із найбільш навантажених сегментів охорони здоров'я і водночас одним із наймасштабніших за організаційним охопленням. Тому її місце в системі охорони здоров'я України об'єктивно визначається не лише змістом правових норм, а й реальною інтенсивністю її функціонування.

Нарешті, міжнародні аналітичні джерела підтверджують, що під час війни саме спроможність системи екстреної медичної допомоги значною мірою визначає стійкість усієї системи охорони здоров'я.

У щорічних матеріалах ВООЗ щодо реагування на надзвичайні ситуації в Україні за 2024 рік зазначено, що у 2024 році було зафіксовано 487 атак на сферу охорони здоров'я, що на 12 % більше, ніж роком раніше [16]. За таких умов екстрена медична допомога набуває особливого системного значення: вона стає першою ланкою реагування на наслідки бойових дій, масових уражень, ракетних обстрілів, знеструмлень і логістичних розривів. Саме тому в організаційно-правовому аспекті її слід розглядати як невід'ємний елемент державного механізму забезпечення права на охорону здоров'я, без якого неможливе ані належне функціонування лікарняної мережі, ані реальна доступність медичної допомоги загалом.

Висновок. Отже, екстрена медична допомога посідає у системі охорони здоров'я України особливе місце, оскільки поєднує ознаки самостійного виду медичної допомоги та функціонально інтегрованої підсистеми, призначеної для невідкладного реагування на загрозу життю і здоров'ю людини. Її правова природа визначається не лише через зміст медичних втручань, а й через спеціальний організаційно-правовий режим, що охоплює діяльність центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, бригад, оперативно-диспетчерських служб, відділень екстреної (невідкладної) медичної допомоги, а також механізми міжвідомчої та цифрової взаємодії. На відміну від інших видів медичної допомоги, екстрена медична допомога має безвідкладний, загальнодоступний, екстериторіальний і безоплатний характер, що зумовлює її ключову роль у практичній реалізації права людини на охорону здоров'я та медичну допомогу.

Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що місце екстреної медичної допомоги в системі охорони здоров'я України визначається також її системною значущістю в умовах воєнного стану. Значний обсяг звернень по екстрену медичну допомогу у 2024 році, а також офіційно зафіксований ВООЗ вплив війни та атак на сферу охорони здоров'я підтверджують, що екстрена медична допомога є одним із базових механізмів стійкості всієї системи охорони здоров'я. У зв'язку з цим

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

перспективним напрямом удосконалення законодавства є подальше посилення нормативної узгодженості між профільним законом, Основами законодавства України про охорону здоров'я та підзаконними актами

МОЗ України, насамперед у частині цифрової координації, кадрового забезпечення, маршрутизації пацієнтів і гарантій безперервного функціонування системи ЕМД в особливий період.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text.
2. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 № 2801-XII. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text.
3. Про екстрену медичну допомогу: Закон України від 05.07.2012 № 5081-VI. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/5081-17#Text.
4. Про затвердження нормативно-правових актів з питань надання екстреної медичної допомоги: наказ МОЗ України від 24.09.2020 № 2179. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1192-20#Text.
5. Деякі питання підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників системи екстреної медичної допомоги: наказ МОЗ України від 16.02.2024 № 262. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0535-24#Text.
6. Мороз Є. Д., Близнюк М. Д., Волошин В. Д., Хорошун Е. М., Тодуров І. М., Печиборщ В. П., Якимець В. М. Екстрена медична допомога в Україні в 2020 році, основні показники діяльності. Харківська хірургічна школа. 2021. № 3(108). С. 48-54. DOI: doi.org/10.37699/2308-7005.3.2021.10.
7. Кочін І. В., Кошовий О. В. Комплексний підхід до планування, управління та організації надання екстреної медичної допомоги в осередках надзвичайних ситуацій з великою кількістю постраждалих у догоспітальному періоді. Медицина невідкладних станів. 2020. Т. 16, № 4. С. 75-87. DOI: doi.org/10.22141/2224-0586.16.4.2020.207935.
8. Рошнін Г. Г., Синельник С. В., Кузьмін В. Ю. та ін. Міжвідомча цивільно-військова уніфікація екстреної медичної допомоги відповідно до реформування системи охорони здоров'я України (аналітичний огляд літератури). Медицина невідкладних станів. 2020. Т. 16, № 4. С. 39-55. DOI: doi.org/10.22141/2224-0586.16.4.2020.207931.
9. Батрин О. В., Теремецький В. І., Івахненко О. А. Правові гарантії доступності медичної та реабілітаційної допомоги в період дії воєнного стану. Ірпінський юридичний часопис: науковий журнал. 2024. Вип. 2(15). С. 46-58. DOI: doi.org/10.33244/2617-4154-2(15)-2024-46-58. URL: ojs.dpu.edu.ua/index.php/irplegchr/article/view/236/236.
10. Дячук М. Д. Нормативна інтеграція в сфері охорони здоров'я України. Клінічна та профілактична медицина. 2025. № 1. С. 153-161. DOI: doi.org/10.31612/2616-4868.1.2025.18.
11. Ukraine's health system is a symbol of resilience. WHO/Europe. 22 Feb. 2024. URL: who.int/europe/news/item/22-02-2024-ukraine-s-health-system-is-a-symbol-of-resilience.
12. Про затвердження Порядку електронної інформаційної взаємодії інформаційно-комунікаційної системи 112 та інформаційно-комунікаційних систем оперативно-диспетчерських служб центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф для забезпечення виклику екстреної медичної допомоги в Україні за єдиним телефонним номером 112: спільний наказ МВС України, МОЗ України від 09.02.2024 № 78/225. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0289-24#Text.
13. Міністерство охорони здоров'я України. Інформаційно-аналітична система «Централь 103». URL: moz.gov.ua/uk/informacijno-analitichna-sistema-central-103.

14. Національна служба здоров'я України. Звіт про виконання паспорта бюджетної програми на 2024 рік КПКВК 2308060. URL: backend.nszu.gov.ua/storage/application/25/07/29/LJa0aqn9PS6JbkkXhpJhjJUAxcYx1V851OaPlAkL.pdf.

15. Міністерство охорони здоров'я України. Герої у червоних жилетах: від початку повномасштабної війни українська «екстренка» прийняла майже 20 млн викликів. 27.05.2025. URL: kmu.gov.ua/news/heroi-u-chervonykh-zhyletakh-vid-pochatku-povnomasshtabnoi-viiny-ukrainska-ekstrenka-pryiniala-maizhe-20-mln-vykylykiv.

16. World Health Organization. Regional Office for Europe. WHO's response to health emergencies in Ukraine: annual report 2024. 2025. URL: who.int/europe/publications/i/item/WHO-EURO-2025-12500-52274-80390.

REFERENCES

1. Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 № 254k/96-VR. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text (data zvernennia 19.04.2026).

2. Osnovy zakonodavstva Ukrainy pro okhoronu zdorovia: Zakon Ukrainy vid 19.11.1992 № 2801-XII. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text (data zvernennia 19.04.2026).

3. Pro ekstrenu medychnu dopomohu: Zakon Ukrainy vid 05.07.2012 № 5081-VI. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/5081-17#Text (data zvernennia 19.04.2026).

4. Pro zatverdzhennia normatyvno-pravovykh aktiv z pytan nadannia ekstrenoi medychnoi dopomohy : nakaz MOZ Ukrainy vid 24.09.2020 № 2179. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1192-20#Text (data zvernennia 19.04.2026).

5. Deiaki pytannia pidhotovky, perepidhotovky ta pidvyshchennia kvalifikatsii pratsivnykiv systemy ekstrenoi medychnoi dopomohy: nakaz MOZ Ukrainy vid 16.02.2024 № 262. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0535-24#Text (data zvernennia 19.04.2026).

6. Moroz Ye. D., Blyzniuk M. D., Voloshyn V. D., Khoroshun E. M., Todurov I. M., Pechyborshch V. P., Yakymets V. M. Ekstrena medychna dopomoha v Ukraini v 2020 rotsi, osnovni pokaznyky diialnosti. Kharkivska khirurhichna shkola. 2021. No. 3(108). P. 48-54. DOI: doi.org/10.37699/2308-7005.3.2021.10.

7. Kochin I. V., Koshovyi O. V. Kompleksnyi pidkhid do planuvannia, upravlinnia ta orhanizatsii nadannia ekstrenoi medychnoi dopomohy v osередkakh nadzvychainykh sytuatsii z velykoiu kilkistiu postrazhdalych u dohospitalnomu periodi. Medytsyna nevidkladnykh staniv. 2020. Vol. 16, No. 4. P. 75-87. DOI: doi.org/10.22141/2224-0586.16.4.2020.207935.

8. Roshchin H. H., Synelnyk S. V., Kuzmin V. Yu. ta in. Mizhvidomcha tsyvilno-viiskova unifikatsiia ekstrenoi medychnoi dopomohy vidpovidno do reformuvannia systemy okhorony zdorovia Ukrainy (analitichnyi ohliad literatury). Medytsyna nevidkladnykh staniv. 2020. Vol. 16, No. 4. P. 39-55. DOI: doi.org/10.22141/2224-0586.16.4.2020.207931.

9. Batryn O. V., Teremetskyi V. I., Ivakhnenko O. A. Pravovi harantii dostupnosti medychnoi ta reabilitatsiinoi dopomohy v period dii voiennoho stanu. Irpinskyi yurydychnyi chasopys: naukovyi zhurnal. 2024. Iss. 2(15). P. 46-58. DOI: [doi.org/10.33244/2617-4154-2\(15\)-2024-46-58](https://doi.org/10.33244/2617-4154-2(15)-2024-46-58). URL: ojs.dpu.edu.ua/index.php/irplegchr/article/view/236/236.

10. Diachuk M. D. Normatyvna intehtatsiia v sferi okhorony zdorovia Ukrainy. Klinichna ta profilaktychna medytsyna. 2025. No. 1. P. 153-161. DOI: doi.org/10.31612/2616-4868.1.2025.18.

11. Ukraine's health system is a symbol of resilience. WHO/Europe. 22 Feb. 2024. URL: who.int/europe/news/item/22-02-2024-ukraine-s-health-system-is-a-symbol-of-resilience (data zvernennia 19.04.2026).

12. Pro zatverdzhennia Poriadku elektronnoi informatsiinoi vzaiemodii informatsiino-komunikatsiinoi systemy 112 ta informatsiino-komunikatsiinykh system operatyvno-dyspetcherskykh sluzhzb tsentriv ekstrenoi medychnoi dopomohy ta medytsyny katastrof dlia zabezpechennia vyklyku

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

ekstrenoi medychnoi dopomohy v Ukraini za yedynym telefonnym nomerom 112: spilnyi nakaz MVS Ukrainy, MOZ Ukrainy vid 09.02.2024 № 78/225. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0289-24#Text (data zvernennia 19.04.2026).

13. Ministerstvo okhorony zdorovia Ukrainy. Informatsiino-analitychna systema «Tsentral 103». URL: moz.gov.ua/uk/informacijno-analitichna-sistema-central-103 (data zvernennia 19.04.2026).

14. Natsionalna sluzhba zdorovia Ukrainy. Zvit pro vykonannia pasporta biudzhetnoi prohramy na 2024 rik KPKVK 2308060. URL: backend.nszu.gov.ua/storage/application/25/07/29/LJa0aqn9PS6JbkkXhpJhjJUAxcYx1V85IOaPIAkL.pdf (data zvernennia 19.04.2026).

15. Ministerstvo okhorony zdorovia Ukrainy. Heroi u chervonykh zhyletakh: vid pochatku povnomasshtabnoi viiny ukrainska «ekstrenka» pryiniiala maizhe 20 mln vyklykiv. 27.05.2025. URL: kmu.gov.ua/news/hero-i-u-chervonykh-zhyletakh-vid-pochatku-povnomasshtabnoi-viiny-ukrainska-ekstrenka-pryiniiala-maizhe-20-mln-vyklykiv (data zvernennia 19.04.2026).

16. World Health Organization. Regional Office for Europe. WHO's response to health emergencies in Ukraine: annual report 2024. 2025. URL: who.int/europe/publications/i/item/WHO-EURO-2025-12500-52274-80390 (data zvernennia 19.04.2026).

Zhukov P. I., Savchenko P. D. The Place of Emergency Medical Care in the Health Care System of Ukraine: Organizational and Legal Aspect.

The article presents a comprehensive organizational and legal analysis of the place of emergency medical care in the health care system of Ukraine. It is substantiated that emergency medical care has a dual legal significance: on the one hand, it is an independent type of medical care provided for by the health care legislation of Ukraine; on the other hand, it serves as a functionally special subsystem that ensures an immediate response to threats to human life and health.

It is emphasized that the legal regulation of this field is based primarily on the Law of Ukraine «On Emergency Medical Care», the Fundamentals of the Legislation of Ukraine on Health Care, as well as subordinate normative legal acts of the Ministry of Health of Ukraine, which determine the procedure for the provision of emergency medical care, the specifics of staff training, and the mechanisms of information interaction. It has been established that the special place of emergency medical care in the health care system is determined by its urgent, generally accessible, free-of-charge, and extraterritorial nature, as well as by the close combination of medical, dispatch, transport, digital, and interagency components. Particular attention is paid to the fact that emergency medical care ensures a continuous link between the pre-hospital and hospital stages of medical care, which determines its system-forming significance.

It is proved that the effectiveness of this field largely depends on the normative coherence of the actions of medical personnel, dispatch services, health care institutions, and other emergency response actors. Based on the analysis of scholarly works and official statistical and analytical materials, it is proved that emergency medical care is one of the most heavily burdened and, at the same time, one of the most significant segments of the health care system of Ukraine.

Particular attention is paid to the importance of emergency medical care under martial law, when its proper functioning acts as an important guarantee of the realization of the human right to health care and as one of the key factors of resilience of the entire health care system. It is concluded that there is a need for further improvement of the normative coherence of legislation in this field, primarily in terms of digital coordination, staffing, patient routing, and continuity of the functioning of the emergency medical care system during a special period.

Keywords: emergency medical care; health care system; legal regulation; medical care; martial law; accessibility of medical care; organizational and legal support; right to health care.